

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут права
Кафедра суспільних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

_____ О.А. Лагоднюк

«_____» _____ 2016 р.

07-03-06

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

для студентів спеціальності 073 «Менеджмент»

спеціалізація «Управління навчальним закладом (за типом)»

Рівне – 2016

Робоча програма навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» для студентів за спеціальністю «Менеджмент». – Рівне: НУВГП, 2016. – 13 с.

Розробник: Кочубей А.В., кандидат педагогічних наук, доцент

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри суспільних дисциплін
Протокол № 2 від 14 вересня 2016 р.

Завідувач кафедри суспільних дисциплін

_____ Ю.П. Олексін

Схвалено науково-методичною комісією зі спеціальності 011 «Науки про освіту» галузі знань 01 «Освіта», спеціалізація «Педагогіка вищої школи»
Протокол від «30»вересня 2016 року № 1

Голова науково-методичної комісії

_____ (підпис)

Ю.П. Олексін
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Усі галузі знань	Обов'язкова	Обов'язкова
Модулів – 1	Галузь 07 «Управління та адміністрування»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		6 курс	6 курс
	Спеціальність 073 «Менеджмент»	Семестр	
	Спеціалізація «Методологія наукових досліджень»	9	9
Загальна кількість годин – 90		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 Самостійної роботи студента – 6	Рівень вищої освіти: магістр	16 год.	2
		Практичні, семінарські	
		16 год.	6
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
58 год.	82		
		Вид контролю: залік	Вид контролю: залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33,3 % до 66,7 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Провідне місце в системі багатоступеневої підготовки і перепідготовки наукових і науково-педагогічних кадрів посідають вищі навчальні заклади України. У більшості з них створені наукові школи, спеціалізовані вчені ради із захисту докторських; кандидатських дисертацій, магістратура, аспірантура, докторантура, система перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів.

Знання методології, теорії, технології, методів та організації науково-дослідницької діяльності є базою для аспірантів, докторантів, здобувачів наукових студентів, співробітників наукових підрозділів різного профілю.

Мета викладання дисципліни – ознайомити студентів з процесами наукового дослідження, його структури, а також з абдуктивним, гіпотезо-дедуктивним і системним методами дослідження.

Завдання вивчення дисципліни – виробити у студентів вміння застосовувати нові методи соціально-гуманітарного дослідження, в основі яких знаходяться ідеї і принципи системного підходу, синергетики і герменевтики.

Студент, вивчаючи дисципліну «Методологія наукових досліджень», повинен

знати:

- що пошук істини в науці має організований і цілеспрямований характер специфічного дослідження;
- що наукове відкриття – це результат творчого пошуку, в якому використовуються інтуїтивні і логічні, емпіричні і теоретичні, дедуктивні і не дедуктивні роздуми, евристичні і алгоритмічні методи і засоби дослідження;
- методи аналізу і побудови теорій, яким належить центральна роль в сучасному науковому пізнанні.

уміти:

- аналізувати наукову проблему і знаходити алгоритми її розв'язку;
- формулювати гіпотезу, евристично оцінювати, виводити з неї емпірично перевірені наслідки, зіставляти з даними досліду і практики;
- застосовувати системний метод для розуміння структура теорій і проблем сучасної методології науки.

мати навички:

- конспектування літературних джерел;
- публічного виступу; самостійної роботи з вивчення матеріалів навчальної дисципліни; вільного володіння понятійним апаратом;
- оперування термінологією під час виконання навчальних завдань та виступів на семінарах, конференціях тощо.

3. Програма навчальної дисципліни Змістовий модуль 1. Методологія наукових досліджень

Тема 1. Поняття наукового дослідження та вимоги до нього

Наука як система знань. Основні поняття науки. Закономірності функціонування та розвитку науки, еволюцію її розвитку.

Поняття наукового дослідження, його основні ознаки та характеристики. Особливості структури наукового дослідження, його об'єкт, мета, завдання, основні форми. Вимоги до наукових досліджень.

Основні види наукових досліджень. Відмінності та спільні риси емпіричних та теоретичних досліджень. Ефективність наукових досліджень.

Тема 2. Поняття методології наукових досліджень та її види

Методологія наукових дослідження. Поняття методу та методології. Завдання методології. Різновиди та структурні елементи методології. Підходи до обґрунтування та визначення методу та методології.

Фундаментальна або філософська методологія. Загальнонаукова методологія.

Загальнонаукові принципи дослідження: історичний, термінологічний, функціональний, системний, інформаційний, культурологічний, пізнавальний або когнітивний.

Конкретно наукова методологія. Методи і техніка дослідження. Класифікація методів наукового пізнання.

Тема 3. Емпіричні методи наукового дослідження

Поняття та загальна характеристика емпіричних методів наукового дослідження. Радикальний емпіризм. Верифікація. Емпіричне дослідження. Валідність. Діагностична сила. Надійність. Репрезентативність.

Спостереження як емпіричний метод наукового дослідження. Передбачуваність. Планомірність, Цілеспрямованість. Вибірковість. Системність. Вимоги до спостереження. Етапи проведення спостереження.

Емпіричні методи: вимірювання, порівняння, узагальнення Розмір одиниці вимірювання. Динамічна похибка. Метод вимірювання. Принцип вимірювання. Вимірювальна інформація. Види вимірювальних величин.

Порівняння. Узагальнення. Вимоги до порівняння. Види порівнянь.

Експеримент. Довготривале, короткочасне, безперервне, дискретне спостереження. Специфіка експерименту. Етапи проведення експерименту.

Інші емпіричні методи дослідження: опитування, опитування-інтерв'ю, анкетні опитування, бесіда, рейтинг, експертна оцінка, метод колективних експертних оцінок, метод «мозкового штурму», морфологічний метод аналізу, метод семикратного пошуку, метод асоціацій та аналогій, метод колективного блокнота і контрольних запитань, морфологічний ящик.

Сутність гіпотези, її особливості. Етапи розвитку гіпотези, вимоги, що до неї ставляться. Доведення гіпотези, способи встановлення істини:

безпосередній та опосередкований, що використовуються у доведенні гіпотези, особливості та відмінності.

Тема 4. Теоретичні методи наукового дослідження

Сутність теоретичних методів наукового дослідження. Послідовність проведення теоретичних досліджень. Особливість теоретичного дослідження. Порядок використання методів при здійсненні наукового дослідження.

Характеристика основних теоретичних методів наукового дослідження: аналізу та синтезу, індукції та дедукції, порівняння, формалізації, абстрагування та моделювання. Поняття моделі, вимоги, які до неї ставляться, види, особливості побудови.

Особливості логічного та хронологічного підходів при проведенні теоретичних досліджень. Мета, випадки та вимоги до застосування цих методів при здійсненні наукового дослідження.

Тема 5. Зміст та складові науково-дослідного процесу

Стадії науково-дослідного процесу. Схеми науково-дослідного процесу. Організаційна, дослідна стадія та стадія узагальнення, апробації та реалізації наукових результатів. Процедура вибору наукової проблеми. Критерії вибору теми. Обґрунтування актуальності теми, визначення її місця в науковій проблемі.

Суть та складові планування наукової діяльності. Програма та плани наукового дослідження. Формулювання теми дослідження. Вивчення стану питання і обґрунтування обраного напрямку дослідження. Мета дослідження. Загальні та конкретні завдання дослідження. Зміст, об'єкт, предмет дослідження. Вибір методів дослідження. Етапи роботи, календарний план роботи. Попередній та остаточний план наукового дослідження, план-проспект наукового дослідження.

Організація науково-дослідних робіт. Організаційні передумови для дослідження і аналітичної обробки економічної інформації. Основні завдання НОП. Елементи НОП. Нормування праці науковців.

Тема 6. Форми відображення результатів наукових досліджень

Форми викладу матеріалів дослідження. Публікації. Функції публікацій.

Наукові видання. Науково-дослідні та джерелознавчі наукові видання. Монографія, автореферат дисертації, препринт, тези доповідей та матеріали наукової конференції, збірник наукових праць.

Наукові неперіодичні видання: книга, брошура, наукові збірки, журнали.

Види монографій: наукові та практичні.

Тема 7. Форми висвітлення наукових досліджень

Форми висвітлення підсумків наукової роботи: тези, тези доповіді, реферат. Види рефератів: інформативні, розширені або зведені, наукові.

Тема 8. Форми висвітлення наукових досліджень

Винахідницька діяльність. Результати НДР: нові технологічні процеси й агрегати, матеріали і з'єднання, пристрої і конструкції можуть скласти предмет винаходу або відкриття.

Усна передача інформації про наукові результати. Доповідь, повідомлення на нарадах, семінарах, симпозіумах, конференціях. Бесіди при особистих зустрічах.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем змістових модулів	Кількість годин								
	Денна форма					Заочна форма			
	Усього	л	с	сп	К у рс	Усього	л	с	сп
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль 1									
Змістовий модуль 1.Методологія наукових досліджень									
Тема 1. Поняття наукового дослідження та вимоги до нього	10	2	2	3		10	2		10
Тема 2. Поняття методології наукових досліджень та її види	10	2	2	5		10	-		10
Тема 3. Емпіричні методи наукового дослідження	10	2	2	5		10	-		10
Тема 4. Теоретичні методи наукового дослідження	10	2	2	5		10	-		10
Тема 5. Зміст та складові науково-дослідного процесу	10	2	2	10		10	-	1	10
Тема 6. Форми відображення результатів наукових досліджень	20	2	2	10		10	-	1	10
Тема 7. Форми висвітлення наукових досліджень	15	2	2	10		10	-	2	10
Тема 8. Форми висвітлення наукових досліджень	15	2	2	10		20	-	2	10
Усього годин	90	16	16	58		90	2	6	82

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Поняття наукового дослідження та вимоги до нього	2	-
2	Поняття методології наукових досліджень та її види	2	-
3	Емпіричні методи наукового дослідження	2	-
4	Теоретичні методи наукового дослідження	2	-
5	Зміст та складові науково-дослідного процесу	2	-
6	Форми відображення результатів наукових досліджень (автореферат дисертації)	2	2
7	Форми висвітлення наукових досліджень (тези доповіді)	2	2
8	Форми висвітлення наукових досліджень (доповідь на конференції)	2	2
	Разом	16	6

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-сть годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1.	Поняття наукового дослідження та вимоги до нього. Основні види наукових досліджень. Відмінності та спільні риси емпіричних та теоретичних досліджень. Ефективність наукових досліджень.	4	8
2.	Поняття методології наукових досліджень та її види. Загальнонаукові принципи дослідження: історичний, термінологічний, функціональний, системний, інформаційний, культурологічний, пізнавальний або когнітивний. Конкретнонаукова методологія. Методи і техніка дослідження. Класифікація методів наукового пізнання.	8	10
3.	Емпіричні методи наукового дослідження. Експеримент. Довготривале, короткочасне, безперервне, дискретне спостереження. Специфіка експерименту. Етапи проведення експерименту. Інші емпіричні методи дослідження: опитування, опитування-інтерв'ю, анкетні опитування, бесіда, рейтинг, експертна оцінка, метод колективних експертних оцінок, метод „мозкового штурму”,	8	12

	морфологічний метод аналізу, метод семикратного пошуку, метод асоціацій та аналогій, метод колективного блокнота і контрольних запитань, морфологічний ящик. Сутність гіпотези, її особливості. Етапи розвитку гіпотези, вимоги, що до неї ставляться. Доведення гіпотези, способи встановлення істини: безпосередній та опосередкований, що використовуються у доведенні гіпотези, особливості та відмінності.		
4.	Теоретичні методи наукового дослідження. Поняття моделі, вимоги, які до неї ставляться, види, особливості побудови. Особливості логічного та хронологічного підходів при проведенні теоретичних досліджень. Мета, випадки та вимоги до застосування цих методів при здійсненні наукового дослідження.	8	20
5.	Зміст та складові науково-дослідного процесу. Організація науково-дослідних робіт. Наукова організація дослідницької діяльності включає організацію дослідного процесу, управління ним і обслуговування. Організаційні передумови для дослідження і аналітичної обробки економічної інформації. Основні завдання НОП.	8	20
6.	Форми відображення результатів наукових досліджень. Винахідницька діяльність. Результати НДР: нові технологічні процеси й агрегати, матеріали і з'єднання, пристрої і конструкції можуть скласти предмет винаходу або відкриття. Усна передача інформації про наукові результати. Доповідь, повідомлення на нарадах, семінарах, симпозіумах, конференціях. Бесіди при особистих зустрічах.	8	20
7.	Відгук опонента та відгук на автореферат дисертації.	8	20
8.	Наукова інформація: пошук, накопичення і обробка Наукова інформація та її джерела. Робота із джерелами інформації.	8	20
Разом		58	82

7. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» використовують пояснювально-ілюстративні методи з використанням мультимедійних презентацій та проблемні методи навчання із застосуванням:

- вирішення проблемних завдань;
- виконання індивідуальних психологічних досліджень;
- тестових завдань;
- прийомів рольової гри;
- доповідей та повідомлень;

- активізації самостійного вивчення студентами літератури;
- навчальних дискусій.

8. Методи контролю

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в письмовій формі. Контрольні завдання за змістовим модулем включають тестові питання (одна правильна відповідь з чотирьох запропонованих). Екзаменаційні білети містять 1 теоретичне питання з педагогіки вищої школи, 1 теоретичне питання з психології вищої школи, 1 практичне завдання.

Контроль самостійної роботи проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів;
- з семінарських занять – на основі перевірки конспектів та виконаних завдань.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на семінарських заняттях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями:

1. Завдання до семінарського заняття (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0 % – завдання не виконано;

40 % – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60 % – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80 % – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100 % – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

2. Ситуаційні вправи, психолого-педагогічні дослідження та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0 % – завдання не виконано;

40 % – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60 % – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80 % – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100 % – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування								Сума
Змістовий модуль № 1								100
T.1	T.3	T.2	T.4	T.5	T.6	T.7	T.8	
10	10	10	10	10	10	20	20	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
	для заліку
90–100	зараховано
82–89	
74–81	
64–73	
60–63	
35–59	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням курсу

10. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» включає:

- 07-03-66 Методичні вказівки до семінарських та лабораторних занять з дисципліни «Методологія наукових досліджень» для студентів спеціальності 073 «Менеджмент», спеціалізації «Управління навчальним закладом (за типом)» заочної форми навчання / А.В. Кочубей. – Рівне: НУВГП, 2016. – 23 с.
- 07-03-67 Методичні вказівки до семінарських та лабораторних занять з дисципліни «Методологія наукових досліджень» для студентів спеціальності 073 «Менеджмент», спеціалізації «Управління навчальним закладом (за типом)» денної форми навчання / А.В. Кочубей. – Рівне: НУВГП, 2016. – 37 с.

3. 07-03-74 Конспект лекцій з дисципліни «Методологія наукових досліджень» для студентів за спеціальністю «Менеджмент» НУВГП /А.В. Кочубей. – Рівне: НУВГП, 2010. – 40 с.

4. Конспект лекцій на паперових носіях.

5. Конспект лекцій на електронних носіях.

6. Нормативні документи Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

7. Мультимедійні презентації до тем дисципліни «Методологія наукових досліджень».

8. Роздавальний матеріал до семінарських занять

11. Рекомендована література

Базова

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.
2. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмельюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 495 с.
3. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В.Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с. – ISBN 978-966-364-820-0.
4. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с. (Альма-матер).

Допоміжна

5. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень / Крушельницька О.В. – К.: Кондор, 2004.
6. Рудь Н.Т. Методологія наукових досліджень // Конспект лекцій. – Луцьк: РВВ ЛДТУ, 2007. – 96 с.
7. Рузавин Г.И. Методология научного исследования: Учеб. пособие для вузов. – М.: 1999.
8. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. – К.: АБУ, 2002. – 480 с.
9. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання – Прес, 2002. – 295 с.
10. Макогон Ю.В., Пилипенко В.В. Основи наукових досліджень в економіці. – Донецьк: Альфа прес, 2007. – 144 с.
11. Стеченко Д.М., Чмир О.С. Методологія наукових досліджень. – К.: Знання, 2007. – 317 с.

12. Бабанский Ю.К. Методология и методика научного поиска // Избр. педагогические труды. – М.: Педагогика, 1989. – С. 435-565.
13. Басков А.Я., И.В. Туленков Методология научного исследования: Учеб. пособие. – К.: МАУП, 2002. – 216 с.
14. Ганін В.І., Ганіна Н.В., Гурова К.Д. Методологія соціально-економічного дослідження: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 224 с.
15. Єріна А.М., Захожай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2004. – 212 с.
16. Єріна А.М. Організація вибіркового обстеження: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2004. – 127 с.
17. Здобувачу наукового ступеня: Метод. рекомендації / Упоряд. С.В.Сьомін. – К.: МАУП, 2009. – 184 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Законодавство України / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua/>
2. Національна бібліотека ім. В.І. Вернацького / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Обласна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка, 6 / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.libr.rv.ua/>
4. Рівненська централізована бібліотечна система (м. Рівне, вул. Київська, 44) / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.cbc.rv.ua/>
5. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75) / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka> (інформаційні ресурси у цифровому репозиторії)

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Національний університет
водного господарства
та природокористування